

BÀI 5: HÌNH DẠNG, KÍCH THƯỚC CỦA TRÁI ĐẤT.

BÀI 6: CHUYỂN ĐỘNG TỰ QUAY QUANH TRỤC CỦA TRÁI ĐẤT VÀ HỆ QUẢ (2 TIẾT)

Hoạt động học

Khởi động:

Trái đất được gọi là hành tinh xanh → ví như “ quả bóng xanh bay giữa trời xanh” → **Hình dạng, kích thước Trái đất ra sao** → cùng tìm hiểu qua hoạt động sau:

Hoạt động 1: Xem đoạn video sau:

II. HÌNH DẠNG VÀ KÍCH THƯỚC TRÁI ĐẤT

Dựa vào hình 5.2, 5.3 và thông tin trong bài, em hãy:

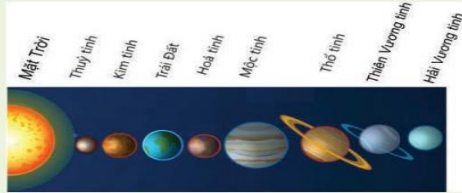
– Cho biết:

+ Hình dạng của Trái Đất.

+ Độ dài của bán kính Trái Đất tại Xích đạo.

+ Độ dài đường Xích đạo.

– Nhận xét về kích thước của Trái Đất so với các hành tinh khác trong hệ Mặt Trời.

Hình 5.2. Mô phỏng kích thước các hành tinh trong hệ Mặt Trời

Hình 5.3. Hình dạng và kích thước của Trái Đất

Trái Đất có dạng hình cầu với kích thước rất lớn. Bán kính Trái Đất tại Xích đạo có độ dài 6 378 km. Diện tích bề mặt Trái Đất lên đến hơn 510 triệu km².

Hoạt động 2: Xem video và đọc thông tin:

Nội dung ghi bài

BÀI 5: VỊ TRÍ, HÌNH DẠNG VÀ KÍCH THƯỚC TRÁI ĐẤT

II. Hình dạng và kích thước Trái đất

Sau khi xem video, đọc thông tin (chú ý phần gạch dưới màu đỏ em nhé)...

Em hãy điền vào chỗ trống và ghi vào tập nhé:

Trái đất có dạng.... với kích thước.....

Bán kính Trái Đất tại Xích đạo có độ dài.....

Hoạt động 3: Xem lại video ở hoạt động 2 và đọc thông tin:

I. CHUYỂN ĐỘNG TỰ QUAY QUANH TRỤC

Dựa vào hình 6.1 và thông tin trong bài, em hãy:

- Xác định:
 - + Cực Bắc, cực Nam và trục của Trái Đất.
 - + Hướng tự quay quanh trục của Trái Đất.
- Cho biết thời gian Trái Đất quay một vòng quanh trục.

Hình 6.1. Hướng tự quay của Trái Đất

Trái Đất tự quay quanh một trục tưởng tượng. Trục này nối liền hai cực của Trái Đất và nghiêng một góc $66^{\circ}33'$ trên mặt phẳng quỹ đạo. Thời gian Trái Đất quay một vòng quanh trục là khoảng 24 giờ (một ngày đêm).

II. HỆ QUẢ CHUYỂN ĐỘNG TỰ QUAY QUANH TRỤC CỦA TRÁI ĐẤT

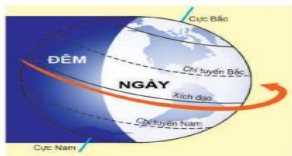
1. Sự luân phiên ngày đêm

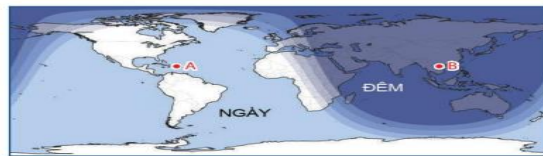
Dựa vào hình 6.2, hình 6.3 và thông tin trong bài, em hãy:

- Cho biết vị trí điểm A có phải luôn là ban ngày, vị trí điểm B có phải luôn là ban đêm không? Tại sao?
- Trình bày hiện tượng ngày đêm luân phiên nhau trên Trái Đất.

128

Hình 6.2. Hiện tượng ngày đêm luân phiên nhau

Hình 6.3. Ngày, đêm trên bề mặt Trái Đất

Tại một thời điểm xác định, trên Trái Đất có nơi đang là ngày, có nơi lại là đêm. Nguyên nhân là do Trái Đất có dạng hình cầu nên Mặt Trời chỉ chiếu sáng được một nửa. Nửa được chiếu sáng là ngày, nửa không được chiếu sáng là đêm. Do Trái Đất tự quay quanh trục từ tây sang đông nên ở mọi nơi trên bề mặt Trái Đất đều lần lượt có ngày và đêm. Đây là hiện tượng ngày, đêm luân phiên nhau.

2. Giờ trên Trái Đất

Đọc thông tin trong bài và quan sát hình 6.4, em hãy cho biết:

- Bề mặt Trái Đất được chia làm bao nhiêu múi giờ?
- Việt Nam thuộc múi giờ thứ mấy?
- Múi giờ nước ta muộn hay sớm hơn so với giờ GMT?
- Múi giờ của các thành phố: Hà Nội, Oa-sinh-ton (Washington), Mát-xcơ-va (Moscow) và Tô-ky-ô (Tokyo).

Các địa điểm nằm trên cùng một kinh tuyến sẽ có cùng một giờ, đó là giờ địa phương hay giờ Mặt Trời. Để tiện cho việc tính giờ và giao dịch quốc tế, người ta quy định giờ thống nhất cho từng khu vực. Giờ đó được gọi là giờ khu vực. Bề mặt Trái Đất được chia ra làm 24 khu vực giờ khác nhau. Mỗi khu vực giờ là một múi giờ, tương ứng với 15° kinh tuyến.

Múi giờ có đường kinh tuyến gốc đi qua đài thiên văn Grin-uych ở thủ đô Luân Đôn (Vương quốc Anh) được chọn làm múi giờ gốc, đó là múi giờ số 0. Giờ được tính theo múi giờ gốc làm giờ giao dịch chung trên thế giới gọi là giờ quốc tế, viết tắt là giờ GMT.

Những múi giờ nằm bên trái múi giờ 0 là giờ muộn hơn giờ quốc tế (GMT -), còn nằm bên phải là giờ sớm hơn giờ quốc tế (GMT +).

Trong thực tế, ranh giới của các múi giờ trên đất liền không trùng với các kinh tuyến. Chúng đã được điều chỉnh để thuận tiện cho việc tính giờ của từng khu vực, từng quốc gia.

➔ Sau khi tự tìm hiểu, em hãy trả lời các câu hỏi sau:

1. Sự chuyển động tự quay quanh trục của Trái Đất có mấy hệ quả? Kể tên?
2. Việt Nam thuộc khu vực giờ thứ mấy?
3. Oa-sinh-ton thuộc khu vực giờ thứ mấy?
4. Oa-sinh-ton là 7g sáng thì Việt Nam là mấy giờ?

BÀI 6: CHUYỂN ĐỘNG TỰ QUAY QUANH TRỤC CỦA TRÁI ĐẤT VÀ HỆ QUẢ

I. SỰ CHUYỂN ĐỘNG TỰ QUAY QUANH TRỤC

Sau khi xem video, đọc thông tin, em hãy mạnh dạn điền nội dung vào chỗ Trong đoạn bên dưới và ghi vào tập nháp:

Mô tả sự chuyển động của Trái Đất quay quanh trục:

Trái đất.... tưởng tượng...

Thời gian Trái Đất quay một vòng quanh trục là.....

II. Hệ quả chuyển động tự quay quanh trục của Trái Đất

1. Sự luân phiên ngày đêm

Sau khi xem video, đọc thông tin, em hãy mạnh dạn điền nội dung vào chỗ Trong đoạn bên dưới và ghi vào tập nháp:

Tại một thời điểm xác định, trên Trái Đất có nơi đang là ngày, có nơi lại là đêm. Do:

a:

b:

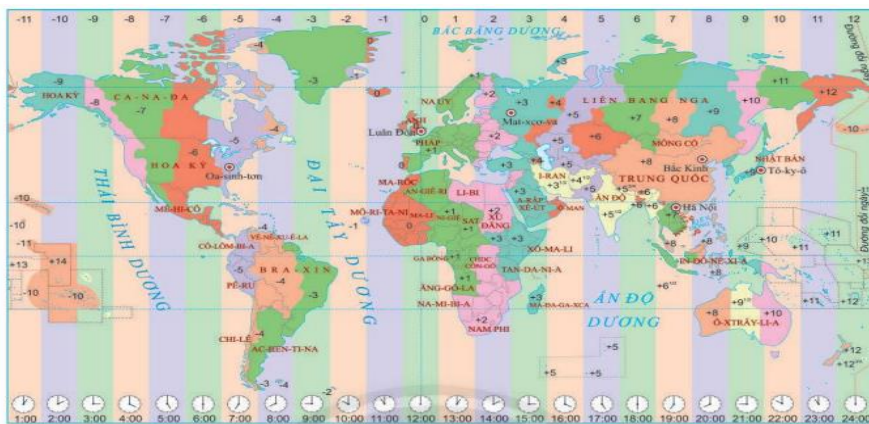
2. Giờ trên Trái Đất

Sau khi xem video, đọc thông tin, em hãy mạnh dạn điền nội dung vào chỗ Trong đoạn bên dưới và ghi vào tập nháp:

-Các địa điểm nằm trên cùng một kinh tuyến sẽ có....., đó là.....

-Để tiện cho việc tính giờ và giao dịch quốc tế, người ta qui định giờ.....

-Múi giờ có đường kinh tuyến gốc đi qua được chọn làm.....

Hình 6.4. Các khu vực giờ trên Trái Đất

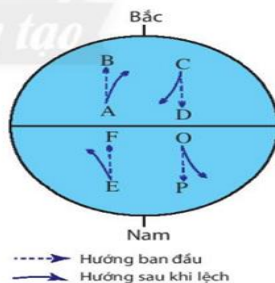
3. Sự lệch hướng chuyển động của các vật thể di chuyển trên bề mặt Trái Đất

Chân trời sáng tạo

Quan sát hình 6.5 và thông tin trong bài, em hãy:

- Cho biết:
 - + Ở bán cầu Bắc, vật chuyển động theo hướng từ A đến B và từ C đến D bị lệch về phía bên trái hay bên phải so với hướng ban đầu?
 - + Ở bán cầu Nam, vật chuyển động theo hướng từ E đến F và từ O đến P bị lệch về phía bên trái hay bên phải so với hướng ban đầu?
- Rút ra kết luận về hướng lệch của các vật thể chuyển động ở bán cầu Bắc và bán cầu Nam theo chiều kinh tuyến.

Hình 6.5. Sự lệch hướng do vận động tự quay của Trái Đất

Trái Đất tự quay đã sinh ra một lực làm cho các vật đang chuyển động trên Trái Đất đều bị lệch so với hướng ban đầu. Lực làm lệch hướng này được gọi là lực Cô-ri-ô-lit. Hướng lệch của các vật chuyển động khác nhau giữa hai bán cầu. So với hướng chuyển động ban đầu, vật thể đang chuyển động sẽ bị lệch về bên phải ở bán cầu Bắc và lệch về bên trái ở bán cầu Nam.

3. Sự lệch hướng chuyển động của các vật thể di chuyển trên bề mặt Trái Đất

Sau khi đọc thông tin, em hãy mạnh dạn điền nội dung vào chỗ Trong đoạn bên dưới và ghi vào tập nháp:

Trái đất đã sinh ra một lực làm cho các vật chuyển động bị Lệch.... ở bán cầu Bắc và lệch.... ở bán cầu Nam.

LUYỆN TẬP

Câu 1. Nếu Trái Đất không tự quay quanh trục thì có sự luân phiên ngày đêm không? Tại sao?

.....

.....

Câu 2. Hãy điền nội dung phù hợp với đặc điểm chuyển động tự quay quanh trục của Trái Đất vào bảng sau:

Hướng chuyển động	Trục Trái Đất	Thời gian một vòng chuyển động
.....		
.....		

VẬN DỤNG

Căn cứ vào hình 6.1 và các kiến thức đã học, hãy hoàn thành bảng sau, biết rằng giờ quốc tế (GMT) là 12 giờ ngày 01/10/2020.

Địa điểm	Giờ	Ngày
Luân Đôn	12	01/10/2020
Hà Nội		
Bắc Kinh		
Niu loóc		

Ghi chú (Bai 5: Phần I: Học sinh tự học)

Lưu ý:

1. Cách tính giờ:

- Công thức: Giờ phía Đ: lấy giờ gốc cộng số KV chênh lệch, phía T thì lấy giờ gốc trừ đi số KV chênh lệch.

- Giờ gốc = Giờ đã cho – Giờ khu vực

2. Quy luật đổi ngày

- Khu vực phía Đông (+1 đến +12) nếu tổng dương thì giữ nguyên ngày. Nếu tổng âm thì lấy 24 trừ đi số âm và lùi lại 1 ngày.

- Khu vực phía Tây (-1 đến -11) nếu tổng dương thì tính sớm 1 ngày. Nếu tổng âm thì lấy 24 trừ đi số âm và giữ nguyên ngày.